

<https://www.thessaliatv.gr/news/84586/texnika-kai-alla-stoixeia-pou-tekmeriwnoun-tin-anagkaiotita-kataskeuis-tou-fragmatos-skopias-palioderli-sta-farsala/>

Τεχνικά και άλλα στοιχεία που τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα κατασκευής του φράγματος Σκοπιάς (Παλιοδερλί) στα Φάρσαλα

Του Κώστα Γκούμα - 08.01.2020 | 12:22

Το χθεσινό άρθρο του Γιάννη Κολλάτου στο thessaliatv.gr, με τίτλο «Τα Φάρσαλα εκπέμπουν SOS: Ξεθάψτε το έργο του φράγματος στη Σκοπιά πριν ερημώσει ο τόπος! Στο κέντρο της Ελλάδας χωρίς νερό...ο πιο εύφορος κάμπος της χώρας» θίγει ένα σοβαρό υδατικό και περιβαλλοντικό ζήτημα, το οποίο απασχολεί την περιοχή για τρείς και πλέον δεκαετίες την τοπική κοινωνία των Φαρσάλων, το Νομό, αλλά και γειτονικές περιοχές (Αλμυρός, Δομοκός).

Παρότι όμως ο (πάντα ενημερωμένος) φίλος ΓΚ διατυπώνει την άποψη του με ξεκάθαρο τρόπο, για το πώς πρέπει να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα και συμφωνώ απόλυτα μαζί του, έκρινα σκόπιμο να παραθέσω ορισμένα επιπλέον τεχνικά και άλλα στοιχεία, προκειμένου οι μεν θεσσαλοί πολίτες (και ιδιαίτερα οι Φαρσαλινοί) να έχουν την καλλίτερη δυνατή πληροφόρηση για το θέμα αυτό και ταυτόχρονα οι υπεύθυνοι αυτοδιοικητικοί και άλλοι παράγοντες να διευκολυνθούν στην διεκδίκηση του σημαντικού αυτού έργου της Θεσσαλίας, που ακόμη «ψάχνει» τον δρόμο του.

Ειδικότερα :

1. Τόσο το υδρευτικό, όσο και το αρδευτικό πρόβλημα, είναι σημαντικά θέματα για την περιοχή των Φαρσάλων, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των περιοχών του Νομού με έντονο πρόβλημα υδάτινων πόρων. Έχει αγροτικές περιοχές με πολλές εκτάσεις, για την άρδευση των οποίων υπάρχουν 3.000 χιλιάδες γεωτρήσεις, οι οποίες αντλούν τεράστιες ποσότητες υπόγειου νερού, πολύ περισσότερες από την φυσική ανανέωση που γίνεται με την κατείσδυση από το νερό των βροχών (που και αυτές φαίνεται ότι είναι μειωμένες τα τελευταία έτη). Έτσι η στάθμη των υδροφόρων στρωμάτων πέφτει, οι γεωτρήσεις αχρηστεύονται και αντικαθίστανται με άλλες βαθύτερες και οι πηγές της περιοχής, αν δεν έχουν στερέψει παντελώς (π.χ. Χτούρι Υπέρεια κ.α.), έχουν παροχές σημαντικά μειωμένες (Βρυσιά).

2. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη Θεσσαλία (μεταξύ των οποίων και η πεδιάδα των Φαρσάλων), την εικοσαετία 1974-1994 έχει γίνει υπεράντληση 1 δισεκατομμυρίου μ3 νερού, το οποίο δεν θα μπορέσει να αναπληρωθεί και η στάθμη των υπόγειων νερών έχει υποχωρήσει κατά δεκάδες μέτρα με ότι συνεπάγεται αυτό σε περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος (υφαλμύρωση νερού, άντληση από μεγάλο βάθος & κατανάλωση ενέργειας, αντικα-ταστάσεις γεωτρήσεων – αντλιών

κ.λ.π.).

3. Για την αξιοποίηση των επιφανειακών υδατικών πόρων της περιοχής του Ενιπέα Φαρσάλων και ειδικότερα για φράγματα στην περιοχή, έχουν γίνει κατά καιρούς, αναγνωριστικές εκθέσεις ή προμελέτες για κατασκευή μεγάλων φραγμάτων (κυρίως στην ορεινή περιοχή του Ενιπέα Φαρσάλων), οι οποίες ποικίλουν από πλευράς ύψους φράγματος και ωφέλιμης χωρητικότητας. Οι προμελέτες αυτές, ξεκινούν από το 1964 (ELECTRO-WATT) για τις θέσεις III «Παλιοδερλί» Καλλιθέας, & IV Κάστρου Ξυλάδων και φθάνουν μέχρι το 2002 (ΑΠΘ, Γ. ΣΟΥΛΙΟΣ,) για τις θέσεις I & II Σκοπιάς. (Οι θέσεις των 4 φραγμάτων απεικονίζονται σε χάρτη, ενώ τα κυριότερα τεχνικά στοιχεία, η ωριμότητα του έργου, κ.α αναφέρονται συνοπτικά σε πίνακα που συνόδευε το από 5/12/2005 σχετικό άρθρο μου, μέρος του οποίου δημοσιεύτηκε σε θεσσαλικό ΜΜΕ και μπορείτε να βρείτε στον παρακάτω σύνδεσμο : https://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2006_1_arthro_gia_fragma_enipea_farsalon_0.pdf

Στο ίδιο άρθρο καλούσα τους φορείς της περιοχής Φαρσάλων (Τοπική Αυτοδιοίκηση, αγρότες κ.α.) σε συνεργασία με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση να αποφασίσουν ποιες είναι οι επιλογές και οι επιδιώξεις τους σχετικά με το θέμα αυτό και ταυτόχρονα, τις (κρατικές τότε) Περιφέρειες Κεντρικής Ελλάδας & Θεσσαλίας να αναλάβουν πρωτοβουλίες και με τεκμηριωμένη εισήγηση των υπηρεσιών τους να ζητήσουν από το ΥΠΕΧΩΔΕ την ένταξη & χρηματοδότηση μελέτης οικονομοτεχνικής σκοπιμότητας για την βέλτιστη διαχείριση των απορροών του Ενιπέα ποταμού, και τον συντοπίτη μας υπουργό ΠΕΧΩΔΕ κ. Γεώργιο Σουφλιά, να χρηματοδοτήσει την μελέτη που απαιτείται, για να τεκμηριωθεί η βέλτιστη λύση αξιοποίησης των απορροών του Ενιπέα και να βγει από την «ομίχλη» και την αφάνεια το έργο.

4. Στα μέσα του Νοεμβρίου 2008 διεξήχθη στη Λάρισα το 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μεγάλων Φραγμάτων (ΤΕΕ, ΤΕΕ – Τμ. Κεντρ. & Δυτικής Θεσσαλίας, 13-15 Νοεμβρίου), όπου, μεταξύ των άλλων πολύ σημαντικών και αξιόλογων εισηγήσεων, παρουσιάσθηκε και σχετική εισήγηση με τίτλο «Ταξινόμηση αποδοτικότητας έργων εκμετάλλευσης επιφανειακών υδάτων : Εφαρμογή στη Θεσσαλία, (Ι. Θανόπουλος, Κ. Γκούμας, Π. Δούβλης) ». Με δεδομένο ότι η μελέτη και κατασκευή ενός Φράγματος και Ταμιευτήρα είναι εξαιρετικά πολύπλοκο έργο, αφού εκτός των τεχνικών ζητημάτων της κατασκευής των έργων ανακύπτουν και περιβαλλοντικά προβλήματα (τα οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν). Στην εισήγηση αυτή εξετάστηκαν οι παράμετροι που είναι απαραίτητοι για την αξιολόγηση ενός ταμιευτήρα, δηλαδή : Το Συνολικό Κόστος του έργου, η οξύτητα του προβλήματος στην συγκεκριμένη περιοχή, ο ωφέλιμος όγκος του ταμιευτήρα, η ενεργειακή συνιστώσα, η συμβολή του έργου στον έλεγχο πλημμυρών και η περιβαλλοντική διάσταση συνυφασμένη με την ανάπτυξη της περιοχής.

Το συμπέρασμα της εισήγησης (που μπορείτε να βρείτε μαζί με την παρουσίαση στους παρακάτω συνδέσμους), ήταν «...ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα μεγάλα η και μεσαία φράγματα που θα κατασκευαστούν σε προβληματικές περιοχές και μπορούν να λειτουργήσουν αναβαθμιστικά ως προς το περιβάλλον ενώ θα συμβάλλουν σημαντικά και στην αντιπλημμυρική προστασία των περιοχών. Τέτοια έργα είναι το Παλιοδερλί (ή Σκοπιά Φαρσάλων), το Νεοχωρίτικο, τα έργα στον Ελασσονίτικο, ενώ ιδιαίτερη αξία έχουν οι λύσεις που αναβαθμίζουν τα υπάρχοντα έργα υψηλής απόδοσης..». Είναι χαρακτηριστικό ότι το φράγμα στο Παλιοδερλί συγκέντρωσε - μαζί με άλλα δύο - την υψηλότερη βαθμολογία στο μοναδιαίο κόστος (στην ομάδα 1 έως και 2 Ευρώ) ανά κυβικό μέτρο ταμιευμένου ύδατος. https://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2008_11_13_s_ynedrio_megalon_fragmaton_thanopoylos_gkoymas_doyvlis.pdf
https://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2008_11_13_t_axinomisi_apodotikotitas_ergon_ekmetalleysis_epifaneiakon_ydaton.pdf

5. Τέλος πρέπει να αναφερθούν δύο επιπλέον στοιχεία για το έργο αυτό. Το πρώτο αφορά το ενημερωτικό σημείωμα που συντάξε (στα τέλη του 2009) τεχνική υπηρεσία της τότε (κρατικής) Περιφέρειας Θεσσαλίας, σύμφωνα με το οποίο οι απαιτούμενες επιμέρους τεχνικές μελέτες και η οριστική μελέτη του έργου έχουν συνολικό κόστος 2.918.416 Ευρώ (χωρίς ΦΠΑ).

Το δεύτερο στοιχείο και το σημαντικότερο, είναι ότι το Φράγμα Παλιοδερλί (στα Φάρσαλα), συμπεριλαμβάνεται στο πρόγραμμα μέτρων (τρίτη δέσμη μέτρων, κατηγορία πρόσθετων αναγκαίων έργων μαζί με Πύλη, Μουζάκι, Καλούδα, κ.α), των αναθεωρημένων Σχεδίων Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας (που έχουν εγκριθεί το 2017 - ΦΕΚ ΤΒ 4682/29.12.2017, σελ. 66140).

Κλείνοντας την σημερινή παρέμβαση μου πρέπει να επισημάνω ότι έως σήμερα δεν έγινε κανένα βήμα για την ωρίμανση μελετών και πρόοδο σε έργα της λεκάνης Πηνειού (μεταξύ των οποίων και το φράγμα Σκοπιάς) εξαιτίας ενός αδύναμου διοικητικού μηχανισμού, της άρνησης συγκρότησης ενός ενιαίου δημοσίου φορέα διαχείρισης (όπως συμβαίνει σε πολλές προηγμένες χώρες παγκοσμίως), της αδιαφορίας εκπόνησης ενός ενιαίου σχεδίου (masterplan) με ολοκληρωμένες μελέτες και καθορισμό προτεραιοτήτων και κυρίως λόγω της έλλειψης πολιτικής βούλησης.

Οι αγρότες της περιοχής Φαρσάλων (και όχι μόνο), μαζί με όλους τους αυτοδιοικητικούς και άλλους τοπικούς φορείς της Θεσσαλίας, παράλληλα με τον αγώνα τους για το φράγμα Ενιπέα, θα πρέπει να συμβάλλουν στην προσπάθεια συνολικής επίλυσης του υδατικού και περιβαλλοντικού προβλήματος της Θεσσαλίας, έτσι ώστε στο μέλλον να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τα σοβαρά προβλήματα που θα προκύψουν από τις επιπτώσεις της επερχόμενης κλιματικής αλλαγής.